

Gümnasistide
õpiränne – kas ja
millised tegurid
eristavad kodule
lähimas gümnaasiumis
õppivat noort
kaugemal õppivast
noorest?

Kadi Serbak

Haridus- ja Teadusministeerium

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Analüüsi autorid:
Ethel Maasing (Statistikaamet)
Kadi Serbak (Haridus- ja Teadusministeerium)

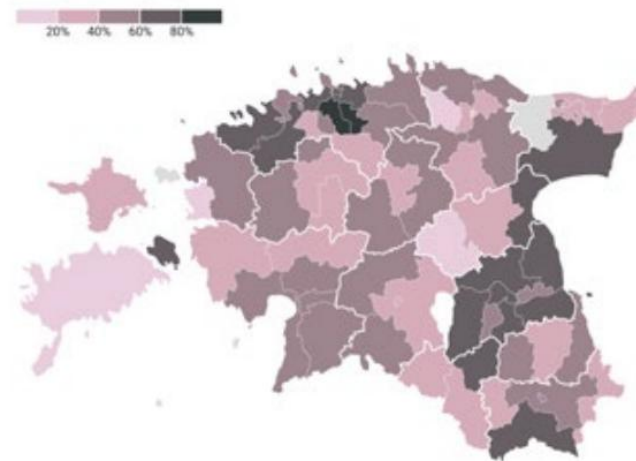
Analüüs kasutas eelnevalt valminud Arenguseire Keskuse raporti (2025) andmeid: „Kohalike avalike teenuste kättesaadavuse tulevik. Trendid ja stsenaariumid aastani 2050“

- Mille raames olid **Statistikaamet** teinud arvutused selle kohta, kas lapsed ja noored käisid 2024. aastal oma kodule lähimas koolis.
- Laste ja noorte elukohad olid antud arvutuse tarbeks Statistikaameti poolt paiknemisindeksiga arvutatud. Paiknemisindeksis kasutatakse sisendina üle 20 erineva andmeallika (sh rahvastikuregister). Inimese alaliseks elukohaks määratakse see aadress, millega ta on registrite põhjal kõige rohkem seotud.
- Kooli kaugus gümnasistist on arvutatud ajaliselt mööda teid.
- Kauguse arvutamisel arvestati teede suunalisuse, tasandilisuse, tee tüübi ja tee kattega (kahest viimasest sõltub tee läbimise kiirus).
- Kaugust arvestati eeskätt autosõidu (ja osaliselt jalgsi liikumise) põhjal, jättes kõrvale ühistranspordi, kuna selle liinivõrku oli keeruline arvestustesse kaasata.
- Gümnasist loetakse kodule lähimas koolis käivaks, kui see on tema kodule lähim või asub kodule lähima gümnaasiumi 500 m raadiuses.
- Gümnasist käib kaugemal koolis, kui mõni teine gümnaasium asub tema kodule lähemal kui kool, kus ta tegelikult õpib.
- Lähima kooli arvutustes ei võetud arvesse kohalike omavalitsuste piire, st lähim gümnaasium ei pea asuma samas kohalikus omavalitsuses, kus noor elab.

Analüüsi eesmärk

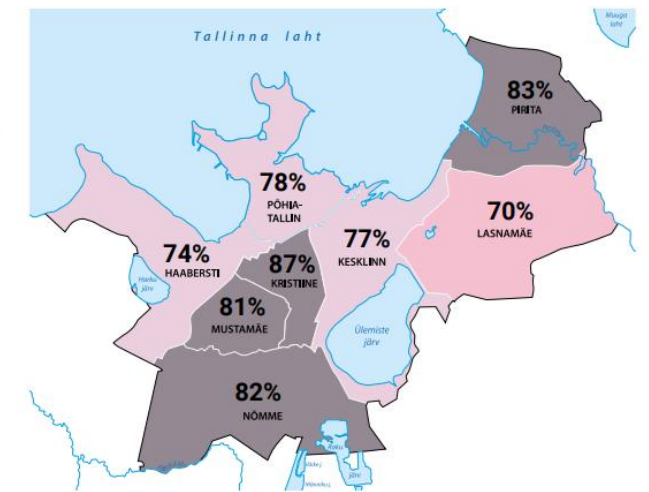
Analüüsis eesmärk oli teada saada, **kas ja millised tegurid eristavad kodule lähimas gümnaasiumis õppivat noort kaugemal õppivast noorest.**

- Kodule lähimas gümnaasiumis õppis 8829 noort.
- Kodust kaugemal gümnaasiumis õppis 12 656 noort.

59% õpilastest ei käi kodule lähimas gümnaasiumis

Joonis 23. Kui paljud õpilased ei käi kodule lähimas gümnaasiumis (%)
Märkus: hallil alal ei saa andmekaitsest tulenevalt tulemusi kuvada.

Joonis 24. Kui paljud õpilased ei käi Tallinnas kodule lähimas gümnaasiumis (%)

Metoodika

Õpilase lähima ja tegeliku gümnaasiumi andmestikule lisati:

- **Vanemate emakeel, vanus, kõrgeim haridustase**

Seosed gümnasisti ja tema vanemate vahel on võetud Statistikaameti rahvastiku statistilise registriandmetest.

- **Gümnasisti sissetulek, ema sissetulek, isa sissetulek.**

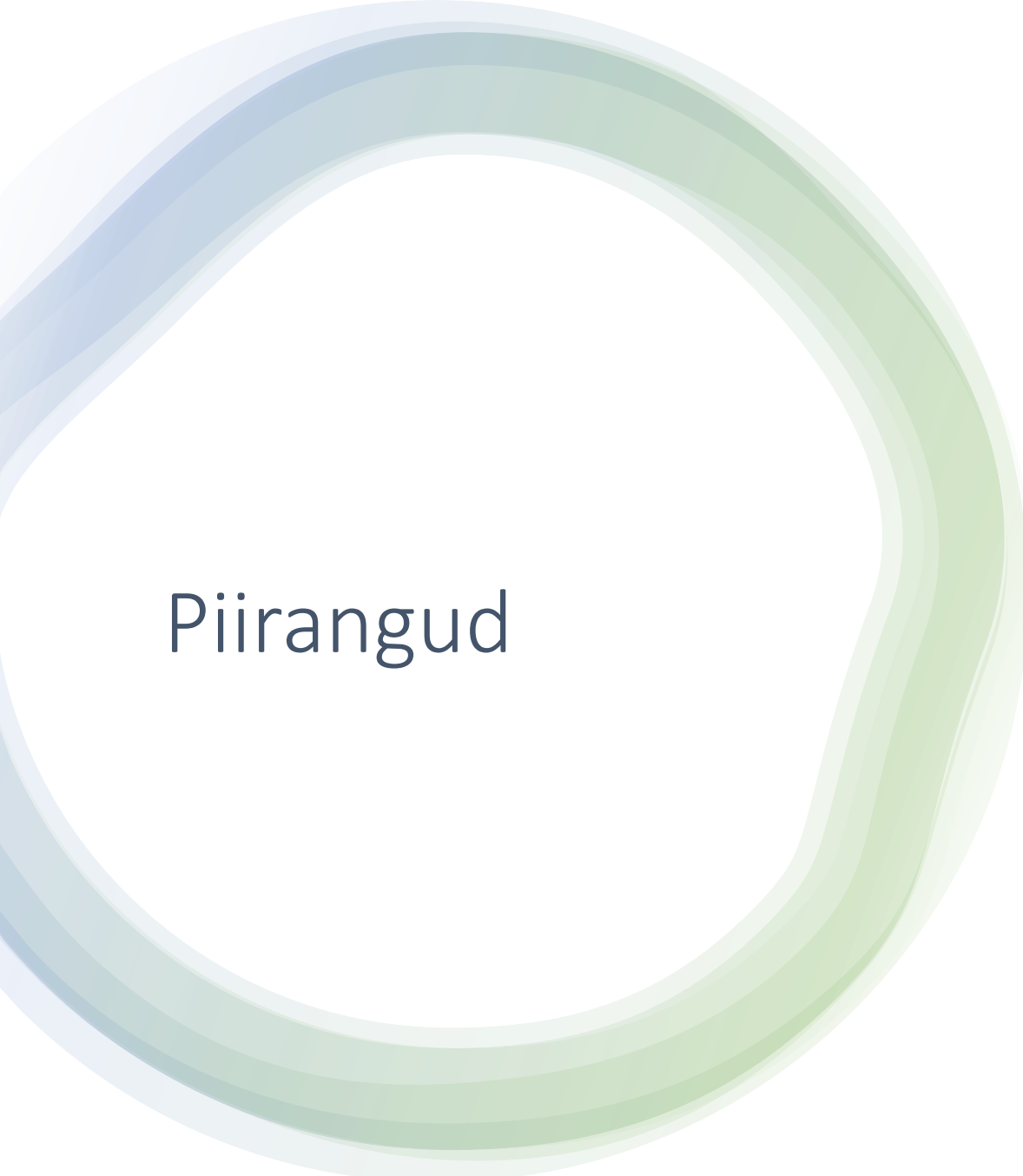
Sissetulekutena kasutati palgatöö sissetulekuid.

Analüüsis esitatakse gümnasiste ja nende vanemaid puudutavate taustatunnuste ülevaated kahes lõikes:

1.Eesti keskmine; **2.** maaliste piirkondade keskmine.
Asustusüksuste jaotus linnaliseks, väikelinnaliseks ja maaliseks põhineb Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaatorile (EHAK).

Kokku valimis 21 485 gümnasisti, sh maalistes piirkondades elas 5947.

Andmete sidumise ja töötluse tegi Statistikaamet, Haridus- ja Teadusministeeriumile väljastati vaid raportis kuvatavad koondtabelid.

Piirangud

- Analüüs on tehtud 2023/2024. õppeaasta kohta.
- Kuna analüüs põhineb teenuste kättesaadavuse uuringu andmetele, mille tellis Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, on andmestikku kaasatud vaid kohalike omavalitsuste ja riigi pakutavad teenused ehk antud juhul ei sisaldu analüüsis eragümnaasiumid ning neis õppijad.
- Andmete tõlgendamisel on oluline silmas pidada, et gümnaasiumivalik ei sõltu vaid noore ja tema pere soovist, vaid ka kooli kandideerimise tulemustest.
- Perede sissetulekute andmed ei ole täielikud – kasutada on andmed vaid palgatööst saadavate ametlike sissetulekute kohta. Andmestik ei sisalda pensione, peretoetusi ega ettevõtlusest teenitavaid dividende.

Peamised tulemused

Kodust kaugemal gümnaasiumis õpivad suurema tõenäosusega noored:

- **kes elavad linnalises piirkonnas** (võrreldes maapiirkonnaga) – maal elamine vähendab võimalust õppida kaugemas koolis ca 34% võrra, seega linnaline elukoht suurendab kaugemas koolis õppimise võimalust.
- **kelle ema ja isa brutokuupalk on kõrgem.** See kehtib nii maalistetes piirkondades elavate noorte kui ka väikelinnalistes ja linnalistes piirkondades elavate noorte puhul. Kui kõik muud tegurid on samad, siis iga 1000 euro võrra suurem ema brutokuupalk suurendab kodust kaugemas gümnaasiumis õppimise tõenäosust 1,096 korda ning isa puhul 1,025 korda.
- **kelle emakeel ei ole eesti või vene keel.** Nii eesti kui vene emakeelega õpilased käivad enam-vähem võrdses jaotuses kodule lähimas koolis. Küll aga käivad rohkem kodust kaugemas koolis ukraina (78%) ja muu (70%) emakeelega õpilased.
- Kasutatud regressioonimudel suudab õigesti eristada kaugemal ja lähimas koolis käivaid õpilasi ligikaudu 61% juhtudest.

Peamised tulemused

- **Mida kõrgem on kooli keskmine lõpueksamite tulemus, seda suurem on koolis gümnasistide osakaal, kelle jaoks antud kool ei ole kodule lähim.** Sellest saab järeldada, et gümnaasiumi teenusrännet tingib ühe olulise tegurina pakutava hariduse kvaliteet.
- **Samas on ka õpilasi, kes õpivad kodust kaugemal asuvas koolis, mille tulemused on madalamad võrreldes kodule lähima kooliga.** See võib olla osalt tingitud sellest, et gümnasist ei pruukinud paremate tulemustega kooli vastuvõetuks osutada. Seda hinnangut antud analüüsi raames kasutada olnud andmete baasil kontrollida võimalik ei ole.

Mida edasi?

- Lisame 2026. aasta üleriiklikku rahulolu küsitluse koolivaliku põhjuste küsimused.
- Kagu-Eesti kaasamisüritused ja tegevuskava – Kagu-Eesti riigigümnaasiumide atraktiivsuse suurendamine ning haridusrände vähendamine.
- 2035 keskhariduse vastutuse muutmisega seotud seadusemuudatuste ettevalmistamine.

Suur tänu!

Hoiame kontakti – kadi.serbak@hm.ee

hm.ee

[@haridusministeerium](https://www.facebook.com/haridusministeerium)

[@haridusmin](https://twitter.com/haridusmin)